

Diary of a Masterclass.
Jurnal de Masterclass.
Parallel Texts. Ediție bilingvă.
2019

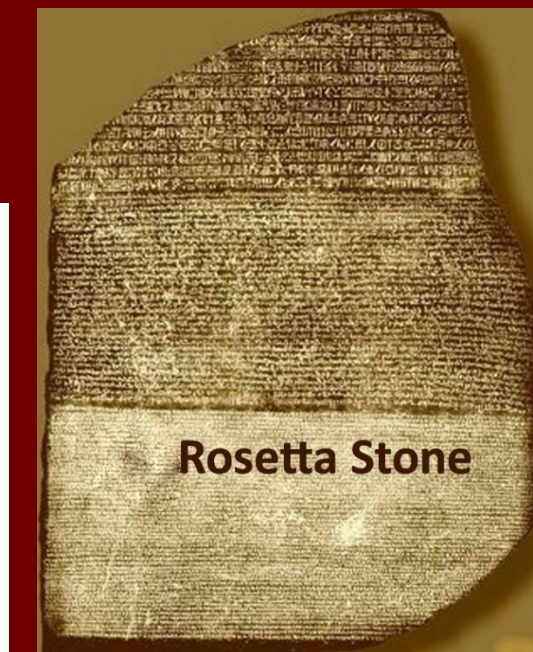
<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest, 2019

I-You-We Translate Literature

[Cum] Traducem literatura?

Edited by
Lidia Vianu

I-You-We Translate Literature [Cum] Traducem literatura?

Diary of a Masterclass.
Jurnal de Masterclass.

Edited by Lidia Vianu

Un masterat care nu duce către o profesie necesară pe piața forței de muncă este un program ratat: el va dispărea mai devreme sau mai târziu. Proiectul acestui Masterclass de Traducere Literară este în același timp un proiect academic, literar, editorial și de promovare a literaturii române pe glob.

În perioada 25–29 noiembrie 2019, la Universitatea din București, a avut loc a V-a ediție a Masterclass-ului de traducere literară **Lidia Vianu's Students Translate**. De data aceasta, 17 traducători literari, două agente literare și un manager cultural au discutat și au lucrat împreună cu studenții Masteratului pentru Traducerea Textului Literar Contemporan (MTTLC).

Intenția organizatorilor [Lidia Vianu și Headsome Communication] a fost să îndrume studenții către profesia de traducător literar, care în mileniul trei capătă cu totul alte

An MA Programme that does not train students for a profession needed on the labour market is doomed to fail: sooner or later, it will die. This Masterclass of Literary Translation is an academic, literary and editorial project that also promotes Romanian literature in the world, by translating it into English.

The fifth edition of the Masterclass for literary translation **Lidia Vianu's Students Translate** took place between 25-29 November 2019, at the University of Bucharest. Seventeen literary translators, two literary agents and one cultural manager have talked and worked with the graduates of the MA Programme for the Translation of the Contemporary Literary Text (MTTLC).

Nowadays, literary translation, as a profession, has changed a lot. English has become the language of the globe. Many writers want to be read all over the world, and

dimensiuni—având în vedere că engleza a devenit limba întregului glob, și că orice autor își dorește să fie accesibil cititorilor din toate țările, prin intermediul unei traduceri în limba engleză.

Printre profesioniștii pe care studenții au avut ocazia să îi întâlnească de-a lungul celor cinci zile se numără traducătorii literari Mihaela Buruiană, Ionela Chirilă, Dan Croitoru, Iustina Croitoru, Vali Florescu, Mihaela Ghiță, Bogdan Ghiu, Iulia Gorzo, Radu Paraschivescu, Luana Schidu, Claudiu Sfirschi-Lăudat, Miruna Voiculescu. Au fost prezentate masteranzilor Uniunea Scriitorilor, Asociația Română a Traducătorilor Literari, editurile Humanitas, Polirom și Art, agenția de comunicare Headsome Communication. Două agente literare cunoscute, Livia Stoia și Marilena Iovu, și managerul cultural Oana Boca Stănescu au propus masteranzilor stagii de internship, și le-au explicat ce înseamnă profesia de agent literar. Profesorul și regizorul Nicolae Manda (UNATC) le-a vorbit masteranzilor despre specificul supra-titrării pentru scenă. Directorul Teatrului Național București, Ion Caramitru însuși, a încheiat Masterclass-ul la Sala Media a TNB, și a invitat masteranzii la un stagiu de aplicare a supratitrării la Teatrul Național, având în vedere că masteranzii lucrează la supratitrare de un an încoace.

Timp de cinci zile, li s-a arătat tinerilor învățăcei cum să „fure” tainele uneia dintre cele mai vechi meserii din lume,

consequently they want to be translated into English. The organisers of this Masterclass [Lidia Vianu and Headsome Communication] meant to explain this change to the students and guide them towards it in a very practical way.

During the five days of the Masterclass, the students met professional literary translators: Mihaela Buruiană, Ionela Chirilă, Dan Croitoru, Iustina Croitoru, Vali Florescu, Mihaela Ghiță, Bogdan Ghiu, Iulia Gorzo, Radu Paraschivescu, Luana Schidu, Claudiu Sfirschi-Lăudat, Miruna Voiculescu. They were also informed about important professional associations such as the Romanian Writers' Union, the Romanian Association of Literary Translators, important Romanian publishing houses (Humanitas, Polirom, Art), the communication agency run by Oana Boca Stănescu. Two literary agents (Livia Stoia and Marilena Iovu) explained what a literary agent does. Nicolae Manda, stage director and professor at the Theatre Academy, discussed the difficulties of supertitles. The Director of the National Theatre of Bucharest, Ion Caramitru himself, closed the entire Masterclass by inviting the graduates to work with the actors in the process of including supertitles on stage. The students have been studying supertitles and working for the National Theatre of Bucharest for a year now.

For five days, MTTLC students have been shown various ways of “stealing” rather than studying the secrets of

aceea care se legitimează prin Turnul Babel și Rosetta Stone. Scopul acestor întâlniri este ca, în viitorul foarte apropiat, să aducă cititorului român cărți bine traduse, dar și să trimită scriitori români în universul anglofon. Universitatea din București promovează, astfel, profesia de traducător literar din și în limba engleză.

one of the oldest professions in the world – the one that is closely related to the Tower of Babel and to Rosetta Stone. The aim of these many encounters has been to bring well-translated books to Romanian readers in the very near future, and also to make Romanian writers accessible to English-speaking readers. The University of Bucharest is supporting in this way the profession of literary translation from and into English.

Diary of a Masterclass.
Jurnal de Masterclass.
Parallel Texts. Ediție bilingvă.
2019

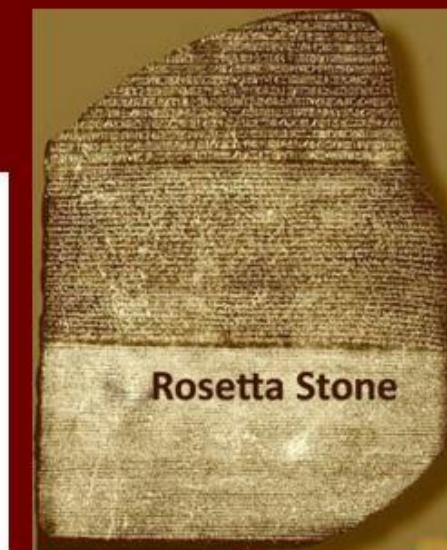
<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest, 2019

I-You-We Translate Literature

[Cum] Traducem literatura?

Edited by
Lidia Vianu

I-You-We Translate Literature

[Cum] Traducem literatura?

Diary of a Masterclass.
Jurnal de Masterclass.
Parallel Texts. Ediție bilingvă.
2019

Edited by
Lidia Vianu

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest, 2019

ISBN: 978-606-760-181-7

© The University of Bucharest

© Lidia Vianu

Advisor of the series: Anne Stewart

Cover design and overall layout: **Lidia Vianu**

Photographs: Irina Bîlcan, Alina Dinu, Patryk Tănase

Proofreading: Mădălina Mangalagiu

IT Expertise: Cristian Vîjea

Secretary of the Masterclass: Silvia Petrescu

Cuprins

Table of Contents

Lidia Vianu Profesioniști ai pieței de carte le povestesc studenților cum începe profesia de traducător literar.

Professionals of the book industry and of the book market talk to graduate students about literary translation as a profession. p. 5

luni 25 noiembrie 2019

Ora 16:00, **Bogdan Ghiu**, poet, traducător, președintele Asociației Române a Traducătorilor Literari.

Ora 17:00, **Luana Schidu**, traducătoare.

Ora 18:00, **Ionela Chirilă**, traducătoare.

Ora 19:00, **Miruna Voiculescu**, traducătoare.

Monday 25 November 2019

16:00. **Bogdan Ghiu**, poet, translator, president of the Romanian Association of Literary Translators. p. 15

17:00, **Luana Schidu**, translator. p. 20

18:00, **Ionela Chirilă**, translator. p. 23

19:00, **Miruna Voiculescu**, translator. p. 26

marți 26 noiembrie 2019

Ora 16:00, **Dan Croitoru**, traducător, secretar-general de redacție Polirom-București.

Ora 17:00, **Mihaela Buruiană**, traducătoare.

Ora 18:00, **Livia Stoia**, agent literar.

Ora 19:00, **Mihaela Ghiță**, traducătoare, coordonator programe ICR.

Tuesday 26 November 2019

16:00, **Dan Croitoru**, translator. p. 31

17:00, **Mihaela Buruiană**, translator. p. 36

18:00, **Livia Stoia**, literary agent. p. 40

19:00, **Mihaela Ghiță**, translator. p. 43

miercuri 27 noiembrie 2019

Ora 16:00, **Radu Paraschivescu**, prozator, traducător, jurnalist.
 Ora 17:00, **Claudiu Sfirschi-Lăudat**, traducător din limba greacă.
 Ora 18:00, **Nicolae Manda**, Profesor UNATC, regizor.
 Ora 19:00, **Daniel Cristea Enache** și **Iustina Croitoru** ne prezintă Uniunea Scriitorilor din România și Editura Humanitas.

joi 28 noiembrie 2019

Ora 16:00, **Oana Boca**, manager cultural [Headsome Communication este prima agenție de comunicare din România dedicată exclusiv proiectelor de promovare a lecturii], doctorand al Facultății de Litere, profesor de comunicare culturală la MTTL.

Ora 17:00, **Marilena Iovu**, agent literar, traducătoare.
 Ora 18:00, **Iulia Gorzo**, traducătoare.
 Ora 19:00, **Vali Florescu**, traducătoare.

Wednesday 27 November 2019

p. 46
 16:00, **Radu Paraschivescu**, fiction writer, translator. p. 46
 17:00, **Claudiu Sfirschi-Lăudat**, translator from Greek. p. 51
 18:00, **Nicolae Manda**, Professor at the Theatre Academy, stage director. p. 54
 19:00, **Daniel Cristea Enache** and **Iustina Croitoru**, p. 58
 introducing The Romanian Writer's Union and the Romanian publishing house Humanitas.

Thursday 28 November 2019

p. 62
 16:00, **Oana Boca**, cultural Manager [Headsome Communication is the first Romanian communication agency devoted to promoting reading], associate professor of MTTL. p. 62
 17:00, **Marilena Iovu**, literary agent and translator. p. 65
 18:00, **Iulia Gorzo**, translator. p. 68
 19:00, **Vali Florescu**, translator. p. 71

vineri 29 noiembrie 2019

Ora 16:00, **Bogdan Radu Stănescu**, traducător, redactor film Televiziunea Română, profesor MTTL.

Ora 17:30, **Ion Caramitru** [Director TNB] și Adriana Popescu [Director adjunct TNB].

Ora 18:00, **Încheiere oficială**. Invitați: Octavian Roske [Directorul Departamentului de Engleză], Andrei Novac [Director Centrul Național al Cărții, ICR], Dana Berdilă [ICR], Kevin McLaven [Director, English Language Services, British Council], Sorin Lavric [USR].

Lansare de carte, Editura Muzeul Literaturii și versiunile online la *Contemporary Literature Press*, <https://editura.mttlc.ro/>. Volumul bilingv *Four British Poets / Patru poeți britanici* [Imtiaz Dharker, W.N. Herbert, George Szirtes, Mark Waldron], tradus în limba română de Lidia Vianu, și volumul bilingv *Cinci poeți români / Five Romanian Poets* [Mălina Romița Constantin, Diana Geacă, Emil Nicolae, Ioan Es Pop, Floarea Țuțuianu], tradus în limba engleză de Lidia Vianu.

Friday 29 November 2019

p. 74

16:00, **Bogdan Radu Stănescu**, translator, film editor for National Television, and also associate professor of MTTL.

17:30, **Ion Caramitru** [Director of the National Theatre in Bucharest] and Adriana Popescu [Deputy Director].

18:00, **Official end of the Masterclass**. Invited guests: Octavian Roske [Director of the English Department], Andrei Novac [Director of the National Book Centre, Romanian Cultural Institute], Dana Berdilă [RCI], Kevin McLaven [Director, English Language Services, British Council], Sorin Lavric [Romanian Writers' Union].

Joint Book Launch: The PublishingHouse *The Museum of National Literature and Contemporary Literature Press*, <https://editura.mttlc.ro/>, the online publishing house of the University of Bucharest. The bilingual volume *Four British Poets / Patru poeți britanici* [Imtiaz Dharker, W.N. Herbert, George Szirtes, Mark Waldron], translated into Romanian by Lidia Vianu, and the bilingual volume *Cinci poeți români / Five Romanian*

p. 84

I-You-We Translate Literature
[Cum] Traducem literatura?

Edited by
Lidia Vianu

4

Poets [Mălina Romița Constantin, Diana Geacăr, Emil Nicolae, Ioan Es Pop, Floarea Țuțuianu], translated into English by Lidia Vianu.

Lansarea Concursului Național de Poezie „Lidia Vianu Translates”, ediția a III-a.

The launch of the National Poetry Contest “Lidia Vianu Translates”, third edition. p. 84

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest, 2019

**Profesioniști ai pieței de carte
le povestesc studenților
cum începe profesia de traducător literar.**

**Professionals of the book industry and of the book market
talk to graduate students
about literary translation as a profession.**

Masterclass de Traducere Literară
Ediția a V-a, 25-29 noiembrie 2019

Masterclass of Literary Translation
Fifth edition, 25-29 November 2019

Lidia Vianu

1 decembrie 2019

S-a întâmplat că, potopită de toate grijile organizării mărunte [catering, întâmpinarea invitaților, încurajarea masteranzilor să se facă auziți de traducătorii care au acceptat să le dăruiască o oră din viața lor], nu am mai apucat să țin jurnalul zilnic al celor cinci zile ale Masterclass-ului „Lidia Vianu’s Students Translate: Profesioniști ai pieței de carte le povestesc studenților cum începe profesia de traducător literar.”

Acum jumătate de an, atunci când am început să lucrez la proiectul care s-a încheiat pe 29 noiembrie 2019 la Sala Media a Teatrului Național București, m-am temut de două lucruri: că traducătorii literari sunt mult prea ocupați pentru a risipi o după-amiază pentru o activitate cu rezultate neclare în acel moment, dar și că masteranzii mei nu vor vedea scopul acestui Masterclass.

La Departamentul de Engleză al UB există, de peste 10 ani, o comisie de susținere a Diplomelor de licență pe care am denumit-o TTL, „Traducerea Textului Literar”. Vin acolo

1 December 2019

Caught up in the administration of the Masterclass [catering, welcoming the guests, urging the students to approach the literary translators who had agreed to meet them], I was unable to keep to the traditional format of the diary of the Masterclass “Lidia Vianu’s Students Translate: Professionals of the book industry and of the book market talk to graduate students about literary translation as a profession.”

Half a year ago, when I began working on this project that ended officially on 29 November 2019 at the National Theatre of Bucharest, I must say I was afraid of two things: first, that literary translators were far too busy to leave their desks for an afternoon with students that were strangers to them, and, second, that my students would not find this interesting.

At the English Department of the University of Bucharest there has been, for over 10 years now, a board for graduation papers that focus on the Translation of Literary

studenți care vor să scrie o diplomă despre ceva legat de literatură, dar nu studii culturale, și să își aprofundeze și cunoștințele de limbă engleză în același timp, iar, pe deasupra, să se poată ocupa de un autor pe care l-au îndrăgit, însă care nu se află în nicio programă a cursurilor de literatură. Este vorba, de fapt, de o lucrare de curs practic, în primul rând, și de discurs critic, lingvistic ori traductologic în al doilea rând.

În mod straniu, o facultate care în primul rând scoate cunoscători ai limbii engleze culte, nu se gândește până atunci că Lucrarea de Diplomă ar trebui să reflecte nu numai cunoștințe teoretice, ci și practice, și mai ales că profesorii de lingvistică și literatură au obligația esențială de a-și aduce la zi lista de autori pe care îi predau, precum și abordările lingvistice, care, nici ele, nu stau pe loc, și nu au deloc tendința să se complice, ci din contră.

O astfel de lucrare constă din câteva elemente esențiale: confruntarea unui roman ales de candidat cu traducerea oficială în limba română, și discutarea greșelilor; discutarea romanului în viziunea proprie a candidatului; o traducere proprie a unei părți din roman. Așa se face că noi, examinatorii,

Texts [TLT]. The students who choose to come to this board are interested in both literature [but not Cultural Studies] and the English language [but not transformational grammar, just the practice of English]. Besides, most of them want to write about some author they like, but which is not included in any BA bibliography. The result is a diploma paper that mainly relies on practical coursework, as well as on the student's own critical approach to the book and its translation.

In a strange way, a Department that mainly teaches English as *langue et civilisation* had not yet considered the fact that a Diploma Paper should combine theory and practice. It had not considered, either, that both those who teach literature and those who teach language must necessarily update their list of authors and their linguistical approach. Both linguistic and literary approaches change all the time, and lately they have evinced a strong tendency towards simplification.

The diploma papers submitted to the TLT board consist of a few sections: confrontation of an English novel, usually chosen by the candidate, with its published Romanian translation; discussion of possible errors or omissions; the candidate's critical view of the chosen novel; part of the chosen

eram în cunoștință de cauză în ce privește numele traducătorilor, chiar dacă meseria ne-a impus să citim mai degrabă în engleză.

Ca întotdeauna când se pune problema de organizare, m-am dus la Oana Boca Stănescu, cea care ne-a ajutat încă de la prima ediție a Masterclass-ului, și de la care am învățat foarte multe în toți acești ani. M-am gândit că o să mă ajute ea să aduc patru-cinci traducători, care să le explice masteranzilor cum ajungi să publici o traducere în România. Mi-a dat o listă. Aceea a fost prima surpriză: din lista ei, dar și din sugestiile unora dintre traducători, m-am trezit că am 17, nu 5 doritori – adică o oră pentru fiecare. A fost mare uimirea că acești tineri consacrați chiar vor să vină, dar bucuria că ei vor să facă acest lucru pentru MTTLc a fost mult, mult mai mare. Nu am cuvinte să le mulțumesc.

Masterclass-ul a început, așadar, cu o bucurie neașteptată, și s-a încheiat cu una la fel de mare: cel care a închis ultima zi a fost însuși Ion Caramitru, mare iubitor al culturii engleze și al graiului lui Shakespeare, și cel care ne-a oferit Sala Media pentru închiderea oficială. Gândindu-mă eu

novel in the student's own translation. This explains why my colleagues and myself are well acquainted with the contemporary literary translators' names, in spite of the fact that we mostly read English.

As usual when it comes to organisation, I called up Oana Boca Stănescu, who has helped our Masterclass ever since the beginning, and who has taught me a lot during all this time. I thought she might be able to help me bring in four or five translators who would explain to my students what it means to translate literature as a professional, not as an amateur, and make a living from it. Oana gave me a list. I ended up not with five, but with 17 translators. They agreed to come for one hour each. I must say I was beside myself with joy that these young people were actually willing to help MTTLc. I will always be grateful for their generosity.

Having started with our joy that so many young translators had agreed to come and take part in it, the Masterclass ended with an even greater joy: a lover of Shakespeare and his English language, Ion Caramitru himself, Director of the National Theatre of Bucharest, hosted our

la Shakespeare, îmi vine în minte momentul debutului lui Ion Caramitru, în *Troilus și Cresida* a lui Liviu Ciulei. Aveam vreo 14 ani, mă aflam acolo în rândul întâi. La vremea aceea, cred că nu-mi scăpa nicio piesă nouă. Totul era fascinant, regia era, cum zic englezii, „out of this world”, și, deodată, erupe în scenă o figură angelică, de o prospețime uluitoare, o boare de vitalitate și bucurie: era tânărul Caramitru. După mai bine de o jumătate de veac, era din nou acolo, vorbind de data aceasta masteranzilor mei.

La ediția trecută a Masterclass-ului, atunci când am avut ca invitată marea editură britanică de poezie Bloodaxe Books, mă gândeam că mai sus de atât nu se poate. Iată că se putea. O emoție intensă, luminoasă și copleșitoare ne-au adus acești tineri traducători cu o inteligență frumoasă, generoasă, liberă de prejudecăți, hotărâți să nu renunțe la lumea lor.

closing day, and personally addressed the students. Thinking of Shakespeare, I remember Ion Caramitru's debut in *Troilus and Cressida*. I was 14, sitting in the first row of a theatre hall that was packed. I don't think I ever missed a new play at that age. The stage manager was Liviu Ciulei, everything was out of this world, and, suddenly, an angelic figure burst in, overwhelmingly fresh and full of vitality: it was young Caramitru. Half a century later, he was talking to my students...

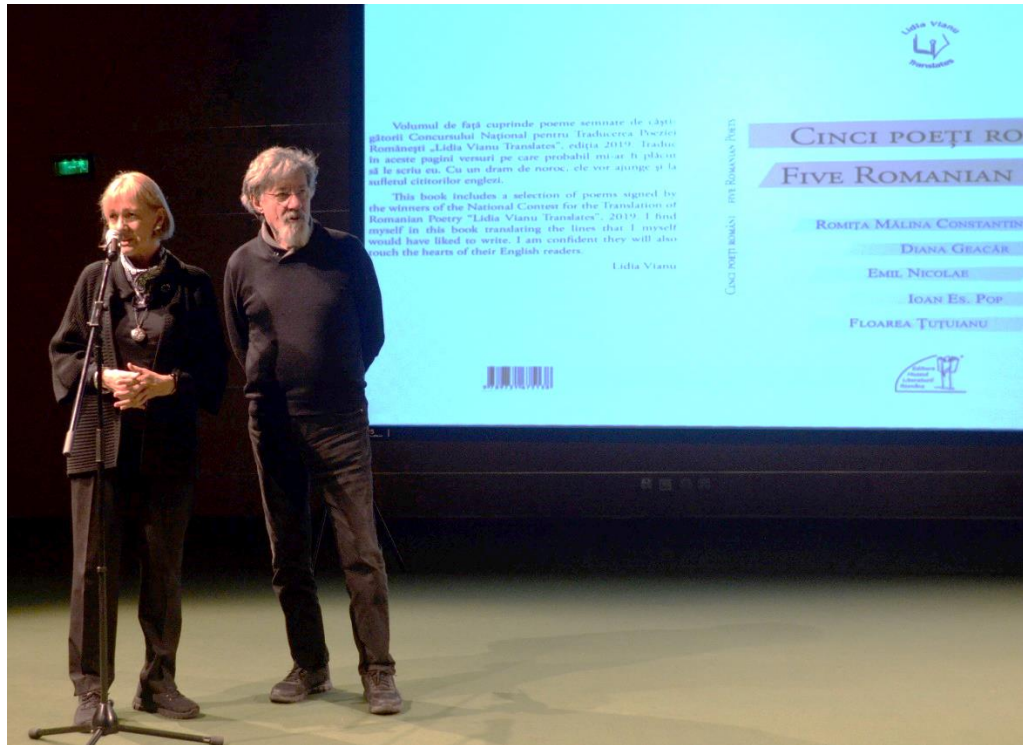
For our previous Masterclass, our guests had been Neil Astley and his Bloodaxe Books. I had had the feeling that it could not get any better than that. In a different way, these young literary translators, with bright minds, freedom from all prejudice, determined to fight for their very special world, made us all just as happy.

Ion Caramitru, Adriana Popescu

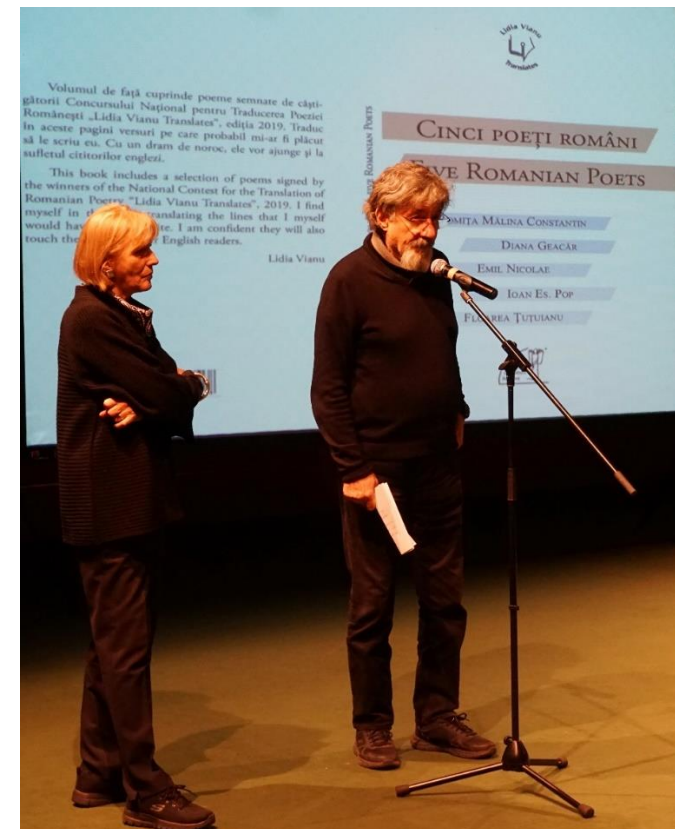
Oana Enăchescu, Miruna Voiculescu, Mihaela Buruiană,
 Ionela Chirilă, Claudiu Sfirschi-Lăudat

Ion Caramitru, Adriana Popescu

Ion Caramitru, Adriana Popescu

luni 25 noiembrie 2019

Monday 25 November 2019

Acestea fiind zise, s-o pornim cu povestirea de la începuturile ei.

Ora **16:00**, **Bogdan Ghiu**, poet, traducător, președintele Asociației Române a Traducătorilor Literari.

Rafinat, polifonic, o gândire cu zeci de tab-uri deschise simultan. O oră mult prea scurtă. Masteranzii au în fața lor imaginea traducătorului creator, o inteligență care la fiecare vorbă dă în foc, se revarsă și înghite ascultătorii. Cu toții și-au dorit să învețe de la el, dar, din păcate, puțini îl vor putea egala...

Having finished the introduction, we can start telling the whole story...

16:00. Bogdan Ghiu, poet, translator, president of the Romanian Association of Literary Translators.

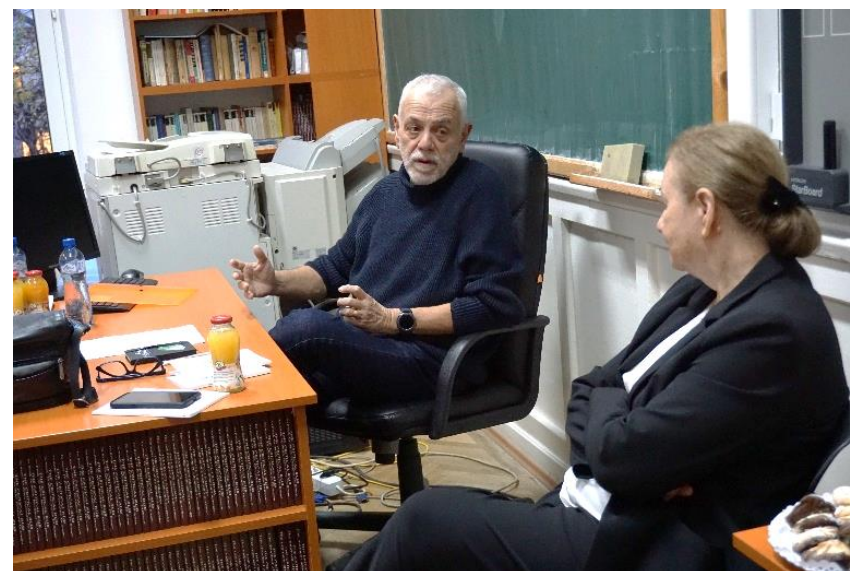
Refined, polyphonic intelligence, as though myriad tabs were opening all at once. The hour had too few minutes in it. The students are faced with the creative translator, a mind that boils over with every word, overflows and swallows the audience. Everyone must have wished they could learn it all from him, but, *hélas*, few will be able to follow...

Bogdan Ghiu, Lidia Vianu

Bogdan Ghiu, Lidia Vianu

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest, 2019

Ora 17:00, Luana Schidu, traducătoare.

Prezență de o delicatețe diafană, inteligență vie, dar moderată de o modestie cuceritoare. Traducătoare care și-a aflat vocația din copilărie, și ale cărei [multe] limbaje paralele nasc lumi la fiecare pas. Traduce cu patimă. Dragostea ei pentru profesie este carismatică, de-a dreptul seducătoare.

17:00, Luana Schidu, translator.

Vibrant intelligence, modulated by fragile delicacy and irresistible shyness. This literary translator knew since early childhood what her profession was going to be. She has a multitude of parallel languages, which translate every word into a new world. She works with delight. Her love for her profession is charismatic, fascinating.

Luana Schidu, Bogdan Ghiu

Luana Schidu

Luana Schidu

Nadina Vișan

Ora 18:00, **Ionela Chirilă**, traducătoare.

Intelect agresiv și umor molipsitor, dar inimitabil. Poftă de viață și de vorbe. Fără false pudori ori alt fel de opreliști prea cumiști. Abia când o vezi în carne și oase înțelegi de ce traducerile ei colcăie de viață.

18:00, **Ionela Chirilă**, translator.

Energetic mind, catching yet inimitable sense of humour. Eager for life and languages. No shyness, no gentle shame. You need to see her in flesh and blood in order to understand how she can translate so buoyantly.

Ionela Chirilă

Luana Schidu, Lidia Vianu, Ionela Chirilă

Nadina Vișan

Ionela Chirilă, Lidia Vianu

Ora 19:00, **Miruna Voiculescu**, traducătoare.

Se consideră extrovertită, cu picioarele pe pământ, cu conștiința că un traducător literar trebuie să-și poată câștiga existența. Calitatea traducerii trebuie recunoscută financiar, contractele sunt foarte necesare anticamere ale creației. Adevărat. Dar eu văd dincolo de curajul ei: văd fetița de patru ani care privește cu neîncredere la lume și se bucură de fiecare dată când cineva îi întinde o mână bună. Cu alte cuvinte, văd copilul care încă o locuiește, și care se minunează de câte ori termină de tradus o carte nouă...

19:00, **Miruna Voiculescu**, translator.

She claims she is an extrovert, with more sense than sensibility, determined to make a living out of literary translation. She will not compromise: a good translation must be paid accordingly, and a fair contract is an indispensable antechamber to creation. I see something behind her courage, though: I see a four-year-old little girl mistrusting the world around her, and yet enjoying every minute of kindness, when it comes. Yes, I see the child she still is, the child who wonders at each new translation that she has finished.

Miruna Voiculescu, Lidia Vianu

Miruna Voiculescu

Miruna Voiculescu, Lidia Vianu

marți 26 noiembrie 2019

Tuesday 26 November 2019

Ora **16:00**, **Dan Croitoru**, traducător, secretar-general de
redacție Polirom-București.

16:00, **Dan Croitoru**, translator.

Pasiunea și dilemele traducătorului. Un adevărat „galérien de la nuance”, cum zicea Cioran despre Valéry. Ar fi fost un bun profesor de literatură, fără nicio îndoială. Inegalabila modestie a traducătorilor, simțul relativității oricărui text, aprehensiunile lor de fiecare zi—toate acestea îi fac unicii locuitori ai lumii dinainte de Turnul Babel.

The translator's faith and dilemmas. A true “galérien de la nuance”, as Cioran called Valéry. From the way he talks to the students, he would have made a marvellous professor of literature. The modesty of literary translators, their sense of relativity, their constant misgivings—make them the only inhabitants of a world before the Tower of Babel.

Dan Croitoru

Dan Croitoru, Mihaela Buruiană, Lidia Vianu

Dan Croitoru

Dan Croitoru, Lidia Vianu

Eliana Ionoaia

Ora 17:00, **Mihaela Buruiană**, traducătoare.

Dependentă de traducerea literară așa cum era Coleridge de opium. Ea numește acest lucru „morbul traducerii”... Fiecare cuvânt este o alegere gândită și regândită, după îndelungi căutări în multe, foarte multe dicționare. Obsedată de proprietatea limbajului și necesitatea adaptării stilistice la original. Și toate acestea vin învelite într-o infinită tandrețe a abordării, fie că este vorba de un coleg de generație sau de un mic masterand. Inteligențele adevărate sunt generoase, iar această nouă generație de traducători mă uimește prin deschiderea, solidaritatea și profesionalismul ei.

17:00, **Mihaela Buruiană**, translator.

Addicted to translating literature as Coleridge was addicted to opium. She calls it the translator's “malady”... Every word is a well-pondered choice, made after the consultation of innumerable dictionaries of all kinds. She is haunted by the exact word and the necessity of stylistic consonance with the original. Her mood is infinitely gentle, whether she addresses a student or someone of her own generation. True minds are generous: the sympathy, the solidarity and the professionalism of this new generation of literary translators never ceases to amaze me.

Dan Croitoru, Mihaela Buruiană, Lidia Vianu

Dan Croitoru, Mihaela Buruiană, Lidia Vianu

Oana Enăchescu

Mihaela Buruiană

Mihaela Buruiană în sala James Joyce

Ora 18:00, Livia Stoia, agent literar.

O profesie învăluită în mister pentru piața de carte românească. Sociolog, muzeograf, și, în cele din urmă, cooptată de Editura Humanitas. Din ceea ce povestește, poate mai ales din ceea ce nu povestește *en autant de mots*, încercăm să pătrundem misterele destinelor literare: cum ajunge un scriitor la visatul bestseller? Cum putem publica la o editură englezească? Recunosc cu obidă că nici eu, nici la vârsta mea, încă nu știu. Industria cărții este cu totul altceva decât scrisul ori traducerea. Ea seamănă mult cu descrierea pe care o făcea Martin Amis unei autostrăzi dintr-un oraș foarte mare: ca să ajungi pe partea cealaltă, trebuie să te naști acolo.

18:00, Livia Stoia, literary agent.

The literary agent is a mysterious character in the Romanian world of books. She began with sociology, then was a museum curator, and finally worked for an important Romanian publishing house, Humanitas. In what she says, or, rather, in what she does not say, we are all trying to detect the secret of a literary destiny: how can a writer become the author of a bestseller? What should we do in order to be accepted by an English publishing house? I must humbly admit that, at my age, I still do not know that. The book industry is a completely different thing from writing or translating. Martin Amis once described a highway in a huge city in this way: "The only way to get across the road is to be born there." There is a similarity here...

Livia Stoia, Lidia Vianu

Eliana Ionoaia

Ora 19:00, **Mihaela Ghiță**, traducătoare, coordonator
programe ICR.

Se regăsește în cărțile traduse: trăiește viața eroilor, vorbește cu glasul autorului. Ne spune: „O persoană bilingvă este schizoidă.” Se împrietenește cu cartea abia după prima sută de pagini traduse. Verifică fiecare cuvânt la timpul lui, dă manuscrisul luminat până la cele mai mici detalii, și nu-și recitește cărțile odată ce acestea au fost tipărite.

19:00, **Mihaela Ghiță**, translator.

“Translating a new book is like finding yourself,” she says. She thinks that living in two languages, being bilingual, that is, “you have to be schizoid.” It takes her at least a hundred pages of translation before she can make friends with a book. She checks everything minutely as she goes along, and, once her translations are published, she never reads them again.

Mihaela Ghiță, Lidia Vianu

Mihaela Ghiță

miercuri 27 noiembrie 2019

Wednesday 27 November 2019

Ora 16:00, Radu Paraschivescu, prozator, traducător, jurnalist.

16:00, Radu Paraschivescu, fiction writer, translator.

Umor, perseverență, puterea de a face haz de necaz și de a nu renunța atunci când aparent bătălia este pierdută: modelul traducătorului de succes. Subtilitatea lui, însă, nu ajunge la toți cei din sală. Unii dintre ei chiar îl cred atunci când spune că „a fost o chestiune de noroc”. Eu știu câtă muncă e în spatele acestui noroc, dar, cum zicea Yeats, “I am old and you are young/ And I speak a barbarous tongue”...

Humour, perseverance, never giving up: he is *the* successful translator of the day. His subtlety, though, complicates him immensely. He often says “It was just luck”. I know exactly how much hard work it took to be that “lucky”. But saying it is no use, because, in Yeats’s words, “I am old and you are young/ And I speak a barbarous tongue”...

Radu Paraschivescu

Daria Protopopescu, Eliana Ionoaia, Nadina Vișan, Oana Enăchescu

Oana Enăchescu, Radu Paraschivescu, Lidia Vianu

Radu Paraschivescu

Daria Protopopescu, Eliana Ionoaia, Nadina Vișan

Radu Paraschivescu

Radu Paraschivescu

James Brown, Nadina Vișan

Ora 17:00, **Claudiu Sfirschi-Lăudat**, traducător din limba greacă.

Având vocația traducerii pentru sertar, cu toate că s-a născut după ce a căzut comunismul, el este o *rara avis*. Traduce ce îi place, are încă în raniță greaca veche, pe care noi, cei de azi, nu o mai avem, dar are și inteligența de a-și face cărțile să circule. Nu pot depăși tristețea că, deși auzim mereu că învățământul este o acumulare de cunoștințe, pe măsură ce avansăm în timp, de fapt el este o pierdere continuă. Părinții mei făcuseră greacă, latină, istorie universală, franceză, engleză, germană – iar eu... Eu nu am învățat nici jumătate din ce știau ei în liceu. Nu îndrăznesc să împing raționamentul spre educația copilului meu, care nu e cu mult mai mare decât acești masteranzi.

17:00, **Claudiu Sfirschi-Lăudat**, translator from Greek.

Claudiu is a *rara avis*: he translates “for the drawer”, as intellectuals used to call their writings under communism, when they knew publication would be impossible. He has his independence, he translates what he chooses. He has Classical Greek in his backpack. Few can still say they have that. He also has a gift of making his books known, of appealing to readers. How sad, to hear everywhere that education is an accumulation of knowledge which grows with time, when, clearly, there has been a permanent, irretrievable loss. In high school, my parents studied Greek, Latin, world history, French, German... but when I was in high school not even half of that was available for study. I will not push the argument further, towards the generation of my daughter, who is not much older than my graduate students.

Claudiu Sfirschi-Lăudat

Claudiu Sfirschi-Lăudat, Ionela Chirilă, Lidia Vianu

Ora 18:00, Nicolae Manda, Profesor la UNATC, regizor.

Vorbitor fascinant, care te învăluie în atâtea asociații de idei încât ai vrea să nu se întrerupă fraza niciodată. Mare cunoscător al istoriei teatrului, dar și incredibil de ancorat în necesitățile prezente ale scenei, sensibil la masteratele care pot deveni de succes. Am pactizat cu el din secunda când am demarat un proiect comun, în virtutea căruia masteranzii urmau să traducă texte pe care absolvenții UNATC chiar le-au pus în scenă ca lucrare de diplomă. Traducerea pentru teatru este o posibilă profesie, și țin mult la colaborarea cu Nicolae Manda.

18:00, Nicolae Manda, Professor at the Theatre Academy, stage director.

Fascinating when he talks: associations of ideas flow in the air and you would like each sentence to last for ever. He knows all about the history of the theatre, but he also knows its present, and follows all didactic paths that can bring success to a theatre play. Our first project together had our graduate students translate English plays which were afterwards staged by young actors and directors. Translating for the theatre is vital: our common projects with Nicolae Manda are very dear to me.

Nicolae Manda

Nicolae Manda, Ionela Chirilă

Nicolae Manda

Claudiu Sfirschi-Lăudat, Nicolae Manda, Ionela Chirilă, Lidia Vianu

<http://editura.mtlc.ro>

The University of Bucharest, 2019

Ora 19:00, **Daniel Cristea Enache** și **Iustina Croitoru** ne prezintă Uniunea Scriitorilor din România și Editura Humanitas.

Așa cum am încercat cu ArtLit, aș vrea să-i fac pe masteranzii mei să înțeleagă de ce e necesar să faci parte din organizații profesionale. Ei trebuie să știe că, la fel de mult cum își doresc să ajungă să traducă pentru Humanitas, trebuie să vrea să ajungă într-un viitor nu prea îndepărtat să devină membri ai Uniunii Scriitorilor. Mihaela Buruiană îmi scrie: "Ce n-aș fi dat să mi se spună și mie toate acestea în studenție..." Da. Deși diferența de vârstă dintre noi e mare, și eu aș fi vrut acest lucru, dar, spre deosebire de generația ei, generația mea nici măcar nu putea vorbi despre aceste lucruri, care atunci erau oculte. Atunci, cu adevărat nu treceai drumul: ori te nășteai dincolo, ori te deprindeai cu faptul că nu vei vedea unele locuri niciodată în viață. Fără anumite compromisuri, vreau să zic.

19:00, **Daniel Cristea Enache** and **Iustina Croitoru**, introducing The Romanian Writers' Union and the Romanian publishing house Humanitas.

I would like my students to realise how important for a young professional it is to belong to specialised associations in their field. Dreaming of translating a book for Humanitas one day must inevitably be followed by applying to be received into the Writers' Union. Mihaela Buruiană wrote to me: "I wish I had been told all that when I was a student..." I would have liked that, too. Unfortunately, my generation would not even talk about such things. Hoping to become a member of the Writers' Union was an almost occult undertaking. That was a time when, to quote Martin Amis again, "crossing the highway" was utterly impossible: either you were born on the other side, or came to terms with the certainty that you would never see other places. Unless you made compromises – if you could bring yourself to do that.

Daniel Cristea-Enache

Iustina Croitoru

Iustina Croitoru, Lidia Vianu

Daniel Cristea-Enache, Lidia Vianu

Iustina Croitoru, Lidia Vianu

joi 28 noiembrie 2019

Thursday 28 November 2019

Ora **16:00**, **Oana Boca**, manager cultural [Headsome Communication este prima agenție de comunicare din România dedicată exclusiv proiectelor de promovare a lecturii], doctorand al Facultății de Litere, profesor de comunicare culturală la MTTL.

Plină de entuziasm și vervă, Oana mă lasă mută. Nu pot decât să spun că, fără ea, nu aș fi știut pe unde s-o apuc și cum să aduc un minimum de fonduri cu care să organizez Masterclass-urile. Nu pot decât să sper că masteranzii mei vor învăța de la ea cel puțin cât am învățat eu. Oricum ar fi, energia și entuziasmul ei sunt irezistibile. Tocmai de aceea am și invitat-o să țină un curs la MTTL.

16:00, **Oana Boca**, cultural Manager [Headsome Communication is the first Romanian communication agency devoted to promoting reading], associate professor of MTTL.

Enthusiastic and very convincing, Oana always amazes me. I must say that, without her, I would never have been able to find a budget for these 5 Masterclasses. I do hope that my graduate students will manage to learn from her as much as I have. Her energy and workaholism are contagious. That is exactly why I have invited her to teach MTTL graduates.

Oana Boca Stănescu

Ora 17:00, **Marilena Iovu**, agent literar, traducătoare.

Ca și Livia Stoia, a trecut prin multe profesii și multe locuri de muncă până ce s-a hotărât să intre pe piața de carte. Pe când ne povestește toate aventurile ei profesionale, de la studiile la ASE la Editura All și la propria ei agenție literară, nu pot să nu mă gândesc că eu greșesc undeva. Mă străduiesc să le arăt masteranzilor „profesia vieții lor”, când de fapt generația lor are mai multă nevoie de flexibilitate decât de fidelitate profesională. Mă sperie ideea. Eu am vrut să fiu universitar de la 17 ani, de când am intrat la Engleză, și universitar am rămas până în ziua de azi...

17:00, **Marilena Iovu**, literary agent and translator.

Like Livia Stoia, she tried quite a number of jobs till she made up her mind to build a room of her own inside the book industry. She talks to us about her education in economic sciences, her time at the publishing house All, and then about her own literary agency. I wonder, am I making a mistake here, trying to point these students in the direction of the one profession of their life, when, actually, their generation needs professional flexibility rather than fidelity to one job? That idea scares me. I wanted to become an academic from my first day as a student of English, and I have stayed an academic to this day...

Marilena Iovu

Marilena Iovu, Lidia Vianu

Ora 18:00, Iulia Gorzo, traducătorare.

O prezență acaparantă: frumoasă, dezinvoltă, incisivă, directă și cu un umor care rade tot în calea lui. Traduce, printre altele, benzi desenate, ceea ce noi nu am făcut niciodată la ateliere. Cred că ar trebui s-o întreb dacă nu ar vrea să școlească masteranzii la un atelier de benzi desenate. Remarcabilă formularea ei: „Traducerea este înțelegere, interpretare și reconstrucție.”

Personalitate puternică, pentru care nu inspirația contează în traducere, ci metoda. Masteranzii au privit-o oarecum pierduți atunci când le-a declarat că ei trebuie să-și descopere fiecare metoda lui. Este acesta un adevăr brutal, dar necesar, pentru că nu toată lumea va avea această forță intelectuală... *Which cannot be helped*. Pentru moment, însă, eu am încredere în ei toți. *With a little bit of luck*, își vor găsi drumul, și acel drum nu va duce la o multinațională.

18:00, Iulia Gorzo, translator.

Overwhelming: beautiful, uninhibited, sharp, direct, with a sense of humour that will not tolerate ignorance. Among other things, she translates comic strips – which we have never taught in our workshops. I think I should ask her if she could teach our graduates to do that, since it looks like a very popular form of reading as entertainment. I admired her philosophy: “Translation implies understanding, interpreting and reconstructing a text.”

A strong personality, she was persuasive in her assertion that, in translation, it is method, not inspiration that matters. She told the students that they must find their own method. Difficult, but true. Not everyone will have that intellectual strength, though... It cannot be helped. For the time being, I choose to trust they will all find a way. With a little bit of luck, that way will not lead straight into a multinational company.

Iulia Gorzo

Iulia Gorzo, Lidia Vianu

CONTEMPORARY
 LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest, 2019

Iulia Gorzo

Ora 19:00, Vali Florescu, traducătoare.

Tăcută, reținută, introvertită, și cu o voință de fier. Ce bine că vorbește despre capcanele dicționarilor de pe internet, pe care cu toții le folosim, dar cei bătrâni știu să aleagă... La început de drum, pericolul e mare. Așa că avertismentul ei, aparent banal, este absolut esențial: „E bine să știi că nu știi.” Sunt sigură că mulți masteranzi îi voi cere sfatul, și sunt la fel de sigură că va deveni pentru ei un profesor pe internet. Are fermitatea în gândire pe care doar dascălii cu har o au...

19:00, Vali Florescu, translator.

Quiet, reticent, an introvert and definitely strong-willed. I was happy that she talked to the students about the traps on the internet, the unprofessional translations, the approximate, incomplete dictionaries. An older professional can choose. She warns the young ones, and this is absolutely essential: “It is a good thing to be aware that you are unaware of so many things.” I am certain many students will seek her advice, and that she will be a wonderful virtual teacher to all those who dare to ask. Her firm judgment betrays her teacher’s calling...

Vali Florescu, Lidia Vianu

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest, 2019

vineri 29 noiembrie 2019

Friday 29 November 2019

Ora 16:00

Bogdan Radu Stănescu, traducător, redactor film Televiziunea Română, profesor MTTLIC, a organizat o secțiune a subtitrării, la care i-a invitat pe Ioana Comanac – selecționar filme Televiziunea Română, traducătoare, Ada Roșeti – coordonator al colecției Corint Future, Maria Rizoiu – traducător literar și audiovizual, fostă absolventă MTTLIC, Cristina Botîlcă – anul 2 MTTLIC, poet, traducător literar și Carol Toth – anul 2 MTTLIC, traducător audiovizual. E un lucru bun că masteranzii văd la modul cel mai concret că pot să-și facă o meserie din subtitrare, pe care ei o studiază timp de patru semestre, cu un profesionist a cărui experiență la TVR este de un sfert de secol.

16:00

Bogdan Radu Stănescu, translator, film editor for National Television, and also associate professor of MTTLIC, organised a short discussion of subtitling issues, inviting Ioana Comanac [National Television], Ada Roșeti [editor], Maria Rizoiu [former MTTLIC student], Cristina Botîlcă and Carol Toth [present MTTLIC students].

It is a good thing that more and more graduates make a profession of subtitling for various TV stations. We are the only academic programme that teaches subtitling for four semesters, and the only place where the teacher is a real professional of subtitling.

Bogdan Stănescu

Ada Roseti

Bogdan Stănescu

Ioana Comanac

Cristina Botîlcă

Ora 17:30

Ion Caramitru [Director TNB] și Adriana Popescu [Director adjunct TNB] au deschis masteranzilor calea către o posibilă profesie în supra-titrarea pentru scenă.

17:30

Ion Caramitru [Director of the National Theatre of Bucharest] and Adriana Popescu [Deputy Director] have offered the students the possibility of making supertitling their profession.

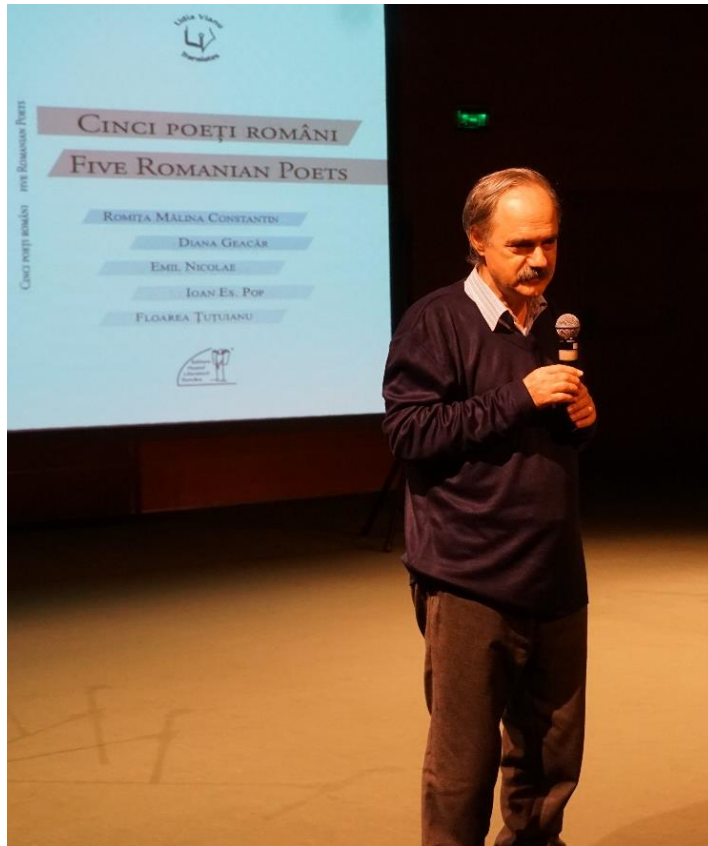
Ora 18:00

Încheiere oficială. Invitați: Octavian Roske [Directorul Departamentului de Engleză], Andrei Novac [Director Centrul Național al Cărții, ICR], Dana Berdilă [ICR], Kevin McLaven [Director, English Language Services, British Council], Sorin Lavric [USR].

18:00

Official end of the Masterclass. Invited guests: Octavian Roske [Director of the English Department], Andrei Novac [Director of the National Book Centre, Romanian Cultural Institute], Dana Berdilă [RCI], Kevin McLaven [Director, English Language Services, British Council], Sorin Lavric [Romanian Writers' Union].

Octavian Roske, Director of the English Department, the University of Bucharest

Andrei Novac, Director of the National Book Centre, Romanian Cultural Institute

Dana Berdilă, Romanian Cultural Institute

Kevin McLane, Director English Language Services, British Council

Sorin Lavric, Romanian Writers' Union

Lansare de carte, Editura MNLR și versiunile online la *Contemporary Literature Press*.

Volumul bilingv *Four British Poets / Patru poeți britanici* [Imtiaz Dharker, W.N. Herbert, George Szirtes, Mark Waldron], tradus în limba română de Lidia Vianu cu ocazia Masterclass-ului „Lidia Vianu’s Students Translate” ediția a IV-a, 2019, la care a participat editura britanică Bloodaxe Books.

Volumul bilingv *Five Romanian Poets/Cinci poeți români*: câștigătorii concursului de poezie „Lidia Vianu Translates”, 2018, tradus în limba engleză de Lidia Vianu. Invitați să citească: Emil Nicolae, Diana Geacăr, Mălina Constantin, Floarea Țuțuianu.

Lansarea Concursului Național de Poezie „Lidia Vianu Translates”, ediția a III-a.

Joint Book Launch: The Publishing House *The Museum of Literature and Contemporary Literature Press*, the online publishing house of the University of Bucharest.

The book is a bilingual volume *Four British Poets / Patru poeți britanici* [Imtiaz Dharker, W.N. Herbert, George Szirtes, Mark Waldron], translated into Romanian by Lidia Vianu on the occasion of the Masterclass “Lidia Vianu’s Students Translate”, the fourth edition, 2019, where Bloodaxe Books was invited.

The bilingual volume *Five Romanian Poets/Cinci poeți români* features the winners of the National Poetry Contest “Lidia Vianu Translates”, 2018, translated into English by Lidia Vianu. Invited poets Emil Nicolae, Diana Geacăr, Mălina Constantin, Floarea Țuțuianu gave readings of their work.

The launch of the National Poetry Contest “Lidia Vianu Translates”, third edition.

Mălina Constantin

Diana Geacăr, Floarea Țuțuianu, Mălina Constantin

Mălina Constantin, Lidia Vianu

Diana Geacă

Floarea Țuțuianu

Emil Nicolae, Lidia Vianu

În toate cele cinci zile, **Oana Enăchescu [Radio România Cultural]** a imprimat tot ceea ce s-a discutat. Oana Enăchescu este aliatul Masterclass-ului de când s-a înființat el.

During the five days of the Masterclass, **Oana Enăchescu [Radio România Cultural]** recorded everything for future broadcasting. Oana Enăchescu has supported the Masterclass from its first edition.

Mulțumim partenerilor noștri constanți: Universitatea din București, Institutul Cultural Român, British Council, Muzeul Național al Literaturii Române, Uniunea Scriitorilor din România, Agenția de comunicare Headsome Communication, Radio România Cultural [Oana Enăchescu] și, *last but NOT least*, Teatrul Național București.

Heartfelt thanks to our constant partners: The University of Bucharest, The Romanian Cultural Institute, The British Council, The National Museum for Romanian Literature, Headsome Communication, Radio România Cultural [Oana Enăchescu], and, last but NOT least, The National Theatre of Bucharest.

MINISTERUL CULTURII ȘI
 IDENTITĂȚII NAȚIONALE

HEADSOME
 COMMUNICATION

Contemporary Literature Press

Bucharest University
 The Online Literature Publishing House
 of the University of Bucharest

A Manual for the Advanced Study of *Finnegans Wake* in One Hundred and Thirty Volumes

Totalling 31,802 pages

by C. George Sandulescu and Lidia Vianu

CONTEMPORARY
 LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

You can download our books for free,
 including the full text of *Finnegans Wake* line-numbered, at
<http://editura.mttlc.ro/>, <http://sandulescu.perso.monaco.mc/>

Holograph list of the
 40 languages
 used by James Joyce
 in writing *Finnegans Wake*

Director
Lidia Vianu

Executive Advisor
C. George Sandulescu

